◊ Boško Krstić

Sagmeister utolsó meséje

Drozdik-Popović Teodóra fordítása

Félelemben élek. Amikor a munkások figyelmesen cipelnek mellettem egy nagy üveglapot, rögtön a robaj, az üvegszilánkok, a sebzett kéz és a vér jut eszembe; a kezem alatti sima márványlapon már érzem a mély karcolásokat; egy szép festmény előtt elfog a pánik, hogy valaki késsel kivágja a keretből vagy kikaparja az arckép szép szemét; csak én látom, hogyan taszítja le a szél a legszebb palotákról a színes cserepeket, tépi a díszeket és szedi le a vakolatot; a legszebb városképek felett ott lebegnek a legcsúnyább viskók képei. Az egyensúly és törés, nyugalom és szegénység, szép és rút, jó és rossz, gazdagság és szegénység eme játékában addig feszülnek a húrok, míg a végén el nem szakadnak: az elővárosok palotákhoz közelednek, a nemesekkel csavargók keverednek, gorombák a gyengédekkel, rosszak a jókkal, piszkos víz a tisztával. Egy óriási durranással minden kiegyenlítődik és lecsendesedik, mintha mi sem történt volna. Majd kezdődik minden elölről.

Mások életével ismerkedem, nem a magaméval. A már régen halott emberek és események vámpírja vagyok. Folytonosan mást élek, nem azt, ami valóban történik velem. Aki elindul az utamon, sehova sem fog eljutni. A lelke kóborol az időben, a teste pedig egy helyben, mozdulatlanul haldoklik majd.

Az emberek bujkálnak ebben a világban: egyfajta életet élnek, míg egy másikról, egy másmilyenről álmodoznak. Másokban élnek titokban. Innen származik a nyugodt és szemérmes ember gyilkos iránti szimpátiája; olyasminek az elismerése, amit mások elítélnek, illetve az általánosan elfogadott dolgok elítélése. Mert az emberek másokban és mások sorsában ismerik fel önmaguk beteljesületlen részét, és ezért lopnak egymástól, az élet apró részletéért, a jó és a rossz miatt egyaránt. Kettős életet élnek. Egy saját, belső, őszinte, már amennyire az ember őszinte lehet önmagával szemben és egy másik, nyilvános, színlelt, másokhoz igazított, mások el-

várásainak megfelelő életet. A sértéseken nem sértődnek meg, nem undorodnak az undorító emberektől, hülyeségekért lelkesednek, bolondokat és bűnösöket csodálnak, elhallgatják saját gondolataikat, masokéról azonban gondolkodnak. Közben viszont megtörténhet, hogy teljesen a hatalmába keríti őket ez a színlelt élet, hogy megmarja filozófiájukat és ravaszságukat, összekeveri bennük az igazságot és a hazugságot, vagy hogy ők átverik és megelégelik önmagukat.

Bármilyen is, bármennyire szegényes, szánalmas, siralmas is, az emberi élet mindig teljes és egész, az élet mindig egy telt pohár. És ha csak jelzés vagy árnyék csupán, a gondolatok és érzelmek tágas terein terjed, kitölti az embert jóval és rosszal, széppel és csúnyával, szomorúsággal és elégedettséggel, mint minden más embert ezen a világon. Van, aki mindezt a gonoszság terén találja meg, más inkább a jólétben, az embereknek nem jut egyformán a jóból és a rosszból, mert valakinek az élete inkább az egyik felére, másnak pedig a másikra hajlik. Így lehet a gazdag emberek között boldogtalant, a szegények között viszont boldog embert találni, innen az élet ott, ahol senki sem gondolta volna, és innen a halál ott, ahol minden az életről szól. És így: bármennyire boldogtalan is egy élet, a boldogtalan mellett van boldog oldala is, éppúgy, ahogyan minden boldog élet néha boldogtalan. Ily módon a sokáig raboskodók boldog órákat is tölthetnek a börtön vagy a tábor poklában, a boldogok azonban az élet legszebb pillanatait is pokolként élik meg.

Szeretnék egy vastag könyvet írni, hogy benne részletesen leírhassak egy utacskát, minden rajta található kövecskét, a szél felkavarta port, az út menti emlékműveket, a réti virágokkal átszőtt kórót a mezők határán, a szekerek és emberek nyomait, azoknak a szerencsétleneknek az életét, akik sietve haladtak az úton, de sehova sem jutottak, azokat az embereket, akik találomra választották ezt az utat, és megtalálták a boldogságot, azokat az embereket, akik elszöktek otthonról, azokat is, akik hazatértek, madarak rövid átrepülését, a nap útját az út egyik oldalára és az árnyék útját a másikra, a poros fákat, és akkor mindezt egy kerecsensólyom szemével figyelhetném meg, aki egy egérre leselkedik a tarlón, és meggyőzhetném az olvasót, hogy nem áll szándékomban bárkit is meggyőzni a történetemmel, vagy bármit is felfedni, bebizonyítani, hogy csak nézelődöm, nézek, mint egy eszméletlen madár, és beszélek, csak beszélek a felfedezés vágya nélkül.

Kerestem az igazságot, és mit találtam? Az igazság is csupán tévhit, csakhogy benne hiszünk.

Szimai-díj

Székelyföldi körúton járt a Híd